

UZDEVUMU KRĀJUMS

HARMONIJAS APGUVEI

MŪZIKAS VIDUSSKOLĀ

Izstrādāja Jāzeps Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskolas skolotāja

Inese Bite

Rīga 2011

SATURS

Paskaidrojumi	3
1. Bēthovens, Klavierisonāte Nr. 23 op. 57, II d.....	8
2. Haidns, Klavierisonāte Hob.: XVI, 38, Fināls.....	10
3. Bēthovens, Klavierisonāte Nr. 5 op. 10 Nr. 1, II d.	12
4. Haidns, Klavierisonāte Hob.: XVI, 35, Fināls	15
5. Bēthovens, Klavierisonāte Nr 7 op. 10 Nr. 3, II d.	19
6. Bēthovens, Klavierisonāte Nr. 10 op. 14 Nr. 2, II d.	22
7. Bēthovens, Klavierisonāte Nr. 17 op. 31 Nr. 2, II d.	26
8. Grīgs, <i>Pavasaris</i> op. 43 Nr. 6	30
9. Rahmaņinovs, <i>Saliņa</i> op.14 Nr. 2	32
10. Rahmaņinovs, <i>Vokalīze</i> op. 34 Nr. 1	36
11. Rahmaņinovs, <i>Rīts</i> op. 4 Nr. 2	38
12. Rahmaņinovs, <i>Es gaidu Tevi</i> op. 14 Nr. 1	44

PASKAIDROJUMI

Atbilstoši harmonijas priekšmeta mērķim mūzikas vidusskolā – apgūt prasmi analizēt, izprast un novērtēt nepazīstamu skaņdarbu – uzdevumu krājums paredzēts tieši šo iemaņu nostiprināšanai un pārbaudei. Tajā apkopoti vairāku gadu praksē radušies un pārbaudīti skaņdarbu analīzes testi, kas izmantojami gan kā treniņmateriāls, gan arī kā pārbaudes līdzeklis. Tie, visticamāk, ir vairāk rosinājums pedagogiem pašiem veidot testus atbilstoši grupas līmenim un apgūto zināšanu apjomam, mazāk tie izmantojami tiešā veidā, jo katram ir savas darba metodes.

Testi sakārtoti, ievērojot principu: no vienkāršā uz sarežģīto. Tie veidoti dažādi: ar nolūku pārbaudīt audzēkņu orientēšanos akordikā, skaņkārtās, faktūras niansēs, harmonijas un formveides sakarībās, stila pazīmēs, atsevišķu harmonijas specifisku jautājumu izpratnē. Īpaša uzmanība testos pievērsta precīzam profesionālas terminoloģijas lietojumam.

Testi sniegti audzēkņiem paredzētā variantā, bez atbildēm, jo vairumā gadījumu tās pedagogam pietiekami vienkāršasa. Atsevišķas situācijas skaidrotas īpaši pie katra testa. Lai rastos pilnīgāks priekšstats par vērtēšanas kritērijiem, pēdējie divi ievietoti abos variantos – bez un ar atbildēm.

Analizējamā materiāla apjoms atkarībā no grūtības pakāpes un mērķa testos ir dažāds – no perioda līdz visam skaņdarbam. Ja analīzei izmantojams vien darba fragments, norādītas precīzas taktis. Taktu skaitā neietilpst uztaktis.

Testos atbildes uz katru jautājumu vērtētas ar noteiktu punktu skaitu, attiecīgi iegūto punktu kopskaits atbilstoši noteiktai skalai, kas pievienota katram testam, nosaka galīgo vērtējumu. Gandrīz katrā testā ievērots princips: viens jautājums ir ar attiecīgajam harmonijas apguves līmenim atbilstošu paaugstinātas grūtības pakāpi, tādējādi radot iespēju audzēknim iegūt arī augstāko vērtējumu – desmit balles. Protams, pievienotā vērtējuma skala nevar tikt uzskatīta kā universāla, tā sniegta vien kā iespējams variants, kas tad piemērojams katra pedagoga konkrētiem apstākļiem

Notis krājumam nav pievienotas apzināti, jo analizējamie skaņdarbi ir labi zināmi un viegli pieejami.

*

Tests Nr 1 izmantojams jau *Mūzikas teorijas* kursa noslēgumā. Ja atbilde vienkārša (kā pirmajos divos jautājumos), tā vērtēta ar vienu punktu. Trešā jautājuma deviņu punktu vērtējumu sastāda pareizi nosauktas pakāpes un apvērsumi (= 6) plus visas II_{43} alterācijas (#1, #3, b5). Šāds princips attiecībā uz akordu analīzes vērtējumu saglabāts arī turpmākajos testos, lai mudinātu audzēkņus saskatīt un precīzi atspoguļot notīs rakstīto. Septītajā jautājumā par aizturu uzskatīta arī skaņa *fa* melodijā divpadsmitajā taktī, jo V_{65}^6 audzēkņi šajā brīdī vēl nezin. Lai mudinātu audzēkņus raksturot kadences pēc visiem zināmajiem parametriem, piektā jautājuma divus punktus sastāda kadences veids (I v. saliktā) un pabeigtības pakāpe (pabeigta), raksturojums pēc vietas formā ietverts jautājuma formulējumā.

Tests Nr 2 tāpat izmantojams analītisko iemaņu un terminoloģijas apguves pārbaudei jau *Mūzikas teorijas* kursā. Šeit ietverta tikai testa analītiskā daļa, to ieteicams kombinēt ar citiem uz mūzikas teoriju attiecināmiem jautājumiem. Testa jautājumi un vērtējuma princips te pietiekami vienkāršs, tāpēc īpaši paskaidrojumi nav nepieciešami. Attiecīgajam zināšanu līmenim paaugstinātas grūtības jautājums varētu būt piektais. Tajā kopējo punktu skaitu veido gan pareizi nosauktas tonalitātes un akordi, gan arī modulējošā akorda skaidrojums.

Tests Nr 3 sastāv no divām daļām – analītiskās un teorētiskās. Tas izmantojams klasicisma harmonijas apguves periodā II kursa pirmajā semestrī. Ar precīzu figurācijas veidu trešajā jautājumā jāsaprot mudinājums šķirt diatoniskās un hromatiskās neakorda skaņas, šajā gadījumā pārgājskaņas. Zinot, ka audzēkņi ātri pamana kopsakarības starp jautājuma vērtējumu un vēlamo atbildes apjomu, dažos vērtējumos apzināti pieļautas atkāpes no pierastā (astotajā jautājumā – ir astoņas aizturas, bet punkti deviņi). Līdzīgi ir septītajā jautājumā, jo daudz maz uzskatāma ritmiskā figurācija izmantota tikai divās taktīs – devītajā un vienpadsmitajā.

Tests Nr 4 ietver plašāku materiālu un izmantojams kā pārbaudes tests klasiskās harmonijas apguves noslēguma posmā. Tas diagnosticē gan audzēkņu tīri tehnisku analizētprasmi (gandrīz visi testa pirmās daļas jautājumi) un spēju saskatīt dažādību vienā (piemēram, jautājums Nr 3, kur atzīmējamās gan polifonas, gan arī homofoni harmoniskas faktūras iezīmes), gan dziļāku izpratni par klasicismam tipiskiem harmonijas paņēmieniem un

individuālā stila niansēm, gan arī mudina padomāt par klasicisma nozīmi turpmāko stilu mūzikas valodas attīstībā (jautājums Nr 19).

Tests Nr 5 pēc informācijas apjoma līdzīgs iepriekšējam. Atsevišķi jautājumi tajā veidoti ar domu īpaši aktivizēt audzēkņu uzmanību konteksta un situācijas izvērtējumā. Tā, piemēram, otrā jautājuma otrajā apakšpunktā audzēkņi dažkārt kļūdaini par tonalitāti atzīst Solmažoru, nevērojot mM_{65} reālo risinājumu nākamajā taktī. Savukārt trešajā apakšpunktā iespējamās divas pareizas atbildes (tieši tāpēc prasība atbildi pamatot): septiņpadsmitās takts sākumā ir kadence Domažorā, savukārt takts otrā puse ievada laminoru. Līdzīgi audzēkņi mēdz būt neuzmanīgi arī atbildē uz piekto jautājumu, akordus kļūdaini *pierakstot* laminoram (tātad arī nevērojot situāciju nākamajā taktī).

Tests Nr 6 paredzēts audzēkņiem, kuri harmoniju apguvuši divus semestrus, varētu būt kā sava veida pārbaudes darbs, kas apliecina izpratni par klasicisma harmonijas būtību. Tajā samērā daudz uz teorētisku problēmu izpratni vērstu jautājumu, kā arī neierasti daudz iegūstamu papildpunktu. Īpaša uzmanība pievēršama devītajam un desmitajam jautājumiem: akordus divpadsmitajā taktī var skaidrot gan no domažora viedokļa (un veidojas autentiska puskadence), gan arī no Solmažora viedokļa, kur Solmažora tonika attiecībā pret turpmāko kļūst par dominanti.

Tests Nr 7 paredzēts audzēkņiem, kuri harmoniju mācās trešo semestri. Pilnībā ir apgūti klasicisma harmonijas pamati. Darba procesā ir mažoru minoru sistēmas. Testā ietverti jautājumi, kas diagnosticē audzēkņa orientēšanos klasicisma mūzikā, prasmi ievērot un izprast kontekstu, šķirt klasicismam tipisko no mazāk tipiskā, saprast un pareizi lietot profesionālo terminoloģiju. Vienlaikus ietverti arī daži jautājumi par mažoru minoru sistēmām.

Joprojām atsevišķi testa jautājumi centrēti uz īpaši uzmanīgu konteksta analīzi, kā arī uz ļoti precīzu, detalizētu akordikas pierakstu. Piemēram, atbildē uz testa otro jautājumu ar atsevišķu punktu tiek vērtēta katra alterācija, katra novirze uz citu tonalitāti, kopīgo akordu precīza uzrādīšana:

Sibemol do Sibemol
 I_{53} pm VII_{65} I_{63} I_{64} II_{43} $II_{43}^{\#3}$ V_{53}
 $VII_{53}^{dab.}$ II_{63}

Punktu kopskaitā iekļaujas ne tikai pareizas pakāpes, tonalitātes, apvērsumi, bet arī detalizācija – VII^{dab.}, pm, #3.

Līdzīgi trešajā jautājumā audzēkņi mudināti līdzās neakorda skaņu noteikšanai izmantot arī to vispārinātus apzīmējumus – *divkārša, četrkārša* aiztura.

Daļa audzēkņu diemžēl *iekrīt*, atbildot uz testa astoto jautājumu. Neievērojot ērģelpunktu, par tonalitāti tiek uzdots Domažors (un nevis Famažors). Ar šo audzēkņi mudināmi jo īpaši uzmanīgi vērot kontekstu.

Detvītajā jautājumā audzēkņi mudināti saskatīt klasicisma harmonijai mazāk tipiskus līdzekļus, kas jau ieskandina pat impresionismam raksturīgo (reģistru petnostatījums, kas veicina foniku).

Tests Nr 8 orientēts uz konkrēta materiāla un precīzas terminoloģijas apguvi – vienvārda mažoru minoru sistēmas (orientējoši – harmonijas kursa apgaves III semestris). Analīzei izvēlētas skaņdarba pēdējas 11 taktis. Papildus ir virkne jautājumu, kas audzēknim liek apzināties terminoloģijas lietojumu vienvārda mažorminora un minormažora apstākļos. Savukārt sestais jautājums ir sava veida uzmanības pārbaude, jo pārgājskaņu te ir ļoti maz – viena dodubldiēzs analizējamā fragmenta pirmajā taktī, bet piektajā jautājumā audzēkņi mudināti saskatīt romantismam raksturīgo faktūras paņēmieni – melodijas dublēšanu, šajā gadījumā oktāvās.

Tests Nr 9 paredzēts orientējoši III kursa II semestra audzēkņiem. Tajā līdzās analītiskajām iemaņām aktualizēta mažorminoru sistēmu terminoloģija. Tas jādara regulāri, lai šī terminoloģija tiktu apgūta droši un par *savu* padarīta. Vienlaikus audzēkņi tiek rosināti palūkoties uz vienu un to pašu no dažādiem viedokļiem, kas svarīgi, romantisma mūziku analizējot. Tā, piemēram, otrajā jautājumā svarīgi precizēt arī to, kuras skaņas tiek uzskatītas par neakorda skaņām, no tā atkarīgs arī akordikas traktējums, līdz ar to arī atbildēs iespējami varianti. Par pareizi un precīzi veiktu uzdevumu saņemtajiem 13 punktiem var pieplusot papildus vēl vienu, ja skaidrojums sniegts no dažādiem viedokļiem. Lai arī ne pārāk bieži, tomēr ir audzēkņi, kas to dara.

Tests Nr10 izmantojams treniņa nolūkos, apgūstot blakus pakāpju akordu izmantojumu. Var noderēt kā atbilde uz audzēkņu burvīgi naivo jautājumu – vai tad akordi var atrasties arī uz

citām pakāpēm (domāts, protams, izņemot I, IV un V)? Trešajā jautājumā ar kvadrātiekavu apzīmēts sākot no ceturtais takts pēdējā akorda līdz septītais takts pirmajam akordam ieskaitot.

Tests Nr 11 izmantojams IV kursa II semestra audzēkņu analītisko iemaņu un harmonisko procesu izpratnes pārbaudei. Tas ietver mūzikas vidusskolas audzēkņim salīdzinoši sarežģītas lietas, tajā skaitā mažoru minoru sistēmas, elipses un arī polifunkcionalitāti. Sekmīgi (ar vērtējumu *ļoti labi* un pat *teicami*) ar šo testu tikuši galā mūzikas teorijas un kordiriģēšanas nodaļas IV kursa audzēkņi. Pirmajā jautājumā ar kvadrātiekavu atzīmēti pirmās un trešās takts ceturtais ceturtdaļas akordi. Lai lasītājam rastos pilnīgāks priekšstats par gūstamajiem punktiem, šis tests sniegts divos variantos – ar un bez atbildēm.

Tests Nr 12 paredzēts IV kursa audzēkņiem, kas harmoniju apgūst jau sesto semestri. Tajā ietvertie jautājumi pilnībā attiecināmi uz romantisma harmonisko valodu, tajā skaitā arī uz komponistu romantiķu individuālā stila iezīmēm. Sešpadsmitajā taktī ar kvadrātiekavu atzīmēti akordi uz *trīs* un uz *četri*. Arī šis tests sniegts divos variantos – ar un bez atbildēm.

TESTS Nr 1

BĒTHOVENS KLAVIERSONĀTE Nr. 23

op. 57

II d. Rebemol *Andante con moto*

Pirmās 16 taktis.

1. Kāda ir šī skaņdarba pamattonalitāte? (1) _____

2. Nosaki otrā perioda tematisko uzbūvi: (1) _____

3. Izanalizē un precīzi pieraksti akordus (5. – 8. taktis). (9)

4. Kā raksturosi mūzikas faktūru? (1)

5. Raksturo otrā perioda noslēguma kadenci. (2)

6. Nosauc taktis, kurās ir izmantotas pārgājskaņas. (3)

7. Nosauc vismaz divas taktis, kurās ir izmantotas aizturas. Virs normas pareizi nosaukta takts dos papildpunktu. (2 + 1)

8. Kāda struktūra ir otrajam periodam? (1) _____

9. Ar lielo burtu A atzīmē notīs visus šajā fragmentā sastopamos V_2 (7)

10. Uzraksti visus 14. takts akordus. (5)

11. Pārtulko! (4)

Andante _____

con moto _____

dolce _____

e _____

Izcili –	37 (36 + papildpunkts)	Viduvēji –	19 – 23
Teicami –	35 – 36	Gandrīz viduvēji –	14 – 18
Ļoti labi –	32 – 34	Vāji –	9 – 13
Labi –	28 – 31	Ļoti vāji –	4 – 8
Gandrīz labi –	24 – 27	Ļoti ļoti vāji –	0 – 3

TESTS Nr 2

Haidns, Klavierersonāte

Hob.: XVI, 38

Fināls, *Trio*, (Labemol)

pirmās 13 taktis.

1. Raksturo perioda: (3)

- struktūru _____
- tematisko uzbūvi _____
- tonālo uzbūvi _____

2. Cik kadenču ir šajā fragmentā? Raksturo tās pēc visiem pieņemtajiem kritērijiem! Norādi arī taktis, kurās atrodas kadences un nosaki tonalitātes. (10)

3. Šajā mūzikas fragmentā ir _____ faktūra (1)

4. Kāds melodiskās figurācijas veids te izmantots **pārsvarā**? Nosauc visas taktis, kurās šis figurācijas veids parādās! (8)

5. Izanalizē visus akordus no 5. līdz 8. taktij. Nosaki arī tonalitātes un modulējošo akordu, izskaidrojot to abās tonalitātēs. (10)

6. Kāda ir tonalitāte posmā no 10. līdz 13. taktij? Kāds īpašs harmonisks paņēmieni te izmantots basa balsī? Raksturo to no funkcionālā un faktūras izklāsta viedokļa. (4)

Izcili – 36

Teicami – 34 – 35

Ļoti labi – 31 – 33

Labi – 28 – 30

Gandrīz labi – 24 – 27

Viduvēji – 19 – 23

Gandrīz viduvēji – 13 – 18

Vāji – 9 – 12

Ļoti vāji – 5 – 8

Ļoti ļoti vāji = 0 – 4

TESTS Nr 3

BĒTHOVENS KLAVIERSONĀTE Nr 5

op. 10 Nr 1

II d. Labemol *Adagio molto*

Pirmās 23 taktis.

1. Pārtulko: (2)

Molto _____

Adagio _____

2. Uzraksti tonālo plānu no 17. līdz 22. taktij (4)

3. Kāds figurācijas veids izmantots 15. taktī? Nosauc **precīzi!** (3)

4. Cik kadences ir šajā fragmentā (norādi taktis)? Precīzi, no visiem viedokļiem raksturo tās! (7)

5. Notīs uzraksti akordu apzīmējumus no 1. līdz 8. taktij. (14)

6. No 1. līdz 8. taktij notīs atzīmē visas neakorda skaņas (aizturas – a; palīgskaņas – pl; pārgājskaņas – pr). (9)

7. Vai šajā fragmentā ir izmantota daudz maz uzskatāma ritmiskā figurācija? Ja ir, uzraksti taktis, kurās tā sastopama. (3)

8. No 15. līdz 22. taktij ieskaitot notīs atzīmē visas aizturas (a). (9)

9. Atzīmē vismaz 6 taktis, kurās izmantota harmoniskā figurācija. Katra virs normas pareizi atzīmētā dos papildpunktu. (6 + ...)

10. Vai kadences šajā fragmentā izmantotas atbilstoši klasiskajam stilam? Izvēlies Tavuprāt pareizo atbildi un pamato to. (2)

Jā(pamato) _____

Nē(pamato) _____

11. Notīs atzīmē melodisku diatonisku sekvenci (kvadrātieka un burts A virs tās) (1)

12. Notīs atzīmē hromatisku sekvenci (kvadrātieka un burts B virs tās) (1)

*

13. Nosauc vismaz 3 pazīmes, kas liecina par harmoniskās valodas atbilstību klasicisma stilam. Katra viena norma pareizi nosauktā dod papildpunktu. (3 + ...)

14. Izskaidro, kas ir pakāpeniska modulācija (1)

15. Kādās formas daļās un kāpēc Vīnes klasiķi parasti izmanto T ērģelpunktu? (2)

Izcili –	69 (67 + 2 papildpunkti)	Viduvēji –	34 – 42
Teicami –	65 – 68	Gandrīz viduvēji –	24 – 33
Ļoti labi –	59 – 64	Vāji –	14 – 23
Labi –	52 – 58	Ļoti vāji –	5 – 13
Gandrīz labi –	43 – 51	Ļoti ļoti vāji –	0 – 4

TESTS Nr 4

Haidns klavieresonāte

Hob., XVI, 35

Fināls Do

Pirmās 46 taktis.

1. Skaņdarba pamattonalitāte ir: (1)

2. Uzraksti tonālo plānu no 39. līdz 46. taktij. (5)

3. Kādās savstarpējās attiecībās ir šīs tonalitātes? (2)

4. Kā raksturosi mūzikas faktūru šajā posmā (39. – 46. taktis)? (3)

5. Šajās taktīs (39. – 46) uzraksti notīs visus pakāpju pārsaukšanas momentus (kopīgie akordi un to funkcija saskares tonalitātēs). (4)

6. Raksturo pirmā perioda kadenci (3)

7. Kādi figurācijas **pamatveidi** izmantoti šajā skaņdarbā? Katram no nosauktajiem figurācijas pamatveidiem norādi vismaz 2 taktis, kurās tie sastopami. (6)

8. Pirmajā periodā notīs precīzi atzīmē visas neakorda skaņas. Apzīmējumi: aitura – a, palīgskana – pl, pārgājskaņu – pr, ieskaņa – ie. (8)
9. Ar kvadrātiekavu notīs atzīmē diatonisku sekvenci (2)
10. Ar lielo burtu A notīs atzīmē vismaz divus VII₆₃ (2)
11. Ar lielo burtu B notīs atzīmē II₆₃ (2)
12. Nosauc vismaz 3 pazīmes (no harmonijas viedokļa), kas liecina par analizējamā skaņdarba piederību klasiskajam stilam. Katra vairs normas nosauktā dos papildpunktu. (3 + ...)

*

13. Uzzaksti to kadenču harmoniskās shēmas un nosaukumus, kas tipiskas klasicismam (4)

14. Kāds funkcionalitātes **pamattips** ir raksturīgs klasicismam? (1)

15. Paskaidro ievadskaņas izmantojumu klasiskās harmonijas ietvaros. (1)

16. Kādos apstākļos un ar kādu nozīmi klasiskajā harmonijā izmantojams I_{64} ? (3)

17. Nosauc modulāciju tipus, kas raksturīgi klasicismam. (4)

18. Kuram komponistam-klasiķim raksturīgas hromatiskas aizturas pret akorda tercu un kvintu? (1)

19. Kura ir viena no pirmajām polifunkcionālajām saskaņām mūzikas vēsturē? (1)

20. Ar kādu nozīmi klasiķi mēdz izmantot mazo mažora kvintsekstakordu? (4)

21. Nosauc harmonijas galvenos komponentus. (4)

22. Nosauc faktūras funkcijas. (3)

Izcili –	68 (67 + 1)	Viduvēji –	35 – 44
Teicami –	65 – 67	Gandrīz viduvēji –	25 – 34
Ļoti labi –	59 – 64	Vāji –	15 – 24
Labi –	52 – 58	Ļoti vāji –	6 – 14
Gandrīz labi –	45 – 51	Ļoti ļoti vāji –	0 – 5

TESTS Nr 5

BĒTHOVENS KLAVIERSONĀTE Nr. 7

op. 10 Nr. 3

II d. re *Largo e mesto*

Pirmās 21 taktis.

1. Kādā tonalitātē un ar kādu kadenci (funkcionālais saturs un pabeigtības pakāpe) noslēdzas pirmais periods? (3)

2. Apstiprini (jā) vai noliedz (nē) šos apgalvojumus: (5)

4. takts pēdējais akords foniski skan kā mM₇ _____

Tonalitāte 13. takts beigās-14. takts sākumā ir Sol mažors _____

17. taktī tonalitāte ir la minors (šeit noteikti pamato savu atbildi)

Tonalitāte 14. taktī ir la minors _____

Ar kvadrātiekavu apzīmētais akords 17. taktī foniski skan kā mM₇ _____

3. Norādi vismaz 3 taktis, kurās **melodijā** izmantotas palīgskanās. Papildus pareizi norādītās dos papildpunktus. (3 + ...).

4. Izanalizē akordus no 1. līdz 5.taktij ieskaitot. Norādi arī tonalitātes un kopīgos akordus, nosaucot tos abās tonalitātēs. (15)

5. Nosaki tonalitāti un precīzi uzraksti akordus 7. taktī: (5)

6. Kāda figurācija **pārsvarā** izmantota 9. – 16. taktīs? (1)

7. Nosauc taktis, kurās ir variēta melodiska sekvenca. (2)

8. Uzraksti tonālo plānu no 1. līdz 21. taktij. (5)

9. Kāds tonālo attiecību tips ir starp tonalitātēm 5. un 6. taktīs? (1)

*

10. Nosauc harmonijas galvenos komponentus. (4)

11. Nosauc faktūras funkcijas. (3)

12. Izsvītro akordus, kuru izmantojums vidusmēra klasicismam mazāk tipisks (3):

V₇ II₇ II₄₃ II₂ V₄₃ II₆₅ V₂ V₆₅ VII₅₃

13. Nosauc vismaz 4 balsvedības normas, kas raksturīgas klasicismam. (4).

Izcili –	55 (54 + 1)	Viduvēji –	28 – 35
Teicami –	52 – 54	Gandrīz viduvēji –	18 – 27
Ļoti labi –	48 – 51	Vāji –	7 – 17
Labi –	43 – 47	Ļoti vāji –	3 – 6
Gandrīz labi –	36 – 42	Ļoti ļoti vāji –	0 – 2

TESTS Nr 6

BĒTHOVENS KLAVIERSONĀTE Nr. 10

op. 14 Nr. 2

II d. Do *Andante*

Pirmās 20 taktis.

1. Uzraksti tonālo plānu no 1. līdz 16. taktij. (10)

2. Kādās savstarpējās attiecībās ir šīs tonalitātes? (1)

3. Kā sauc modulācijas, kurās tonalitātes savstarpēji ir šādās attiecībās? (1)

4. Kādas modulācijas vēl ir raksturīgas klasicismam? (3)

5. Kāda tipa sekvence izmantota 17. – 18. taktīs? (1)

6. Ar kādu kadenci noslēdzas pirmais periods? Raksturo to no visiem iespējamem viedokļiem. (3)

7. Kā sauc tonālo attiecību tipu starp Sol mažoru 8. taktī un Do mažoru 9. taktī? (1)

8. Kāda faktūra ir šajā skaņdarbā? (1)

9. Precīzi uzraksti visus akordus, tonalitātes un tonālās pārejas (nosaucot akordus abās tonalitātēs) no 9. līdz 12. taktij. (24)

10. **DESMITNIEKA JAUTĀJUMS.** No kādas tonalitātes pozīcijām vēl var skaidrot norises 12.taktī? Uzraksti tonalitātes un akordus. (9)

11. Kāds kopīgs melodiskās figurācijas veids izmantots 12., 15. un 19. taktī? (2)

12. Kurās pirmā perioda taktīs izmantotas klasicismam īpaši tipiskas harmoniskas secības (kadenci neskaitot)? Uzraksti taktis un atbilstošās secības (gan nosaukumus, gan arī akordu atšifrējumus). (6)

13. Kādu tonalitāti iezīmē 18. takts pirmie divi akordi? (1)

*

14. Nosauc vismaz 3 harmonijas komponentus, virs normas nosauktais dod papildpunktu (3 + 1):

15. Kāds skaņkārtiskās sistēmas tips ir raksturīgs klasicismam (1)?

16. Kurš no klasicismā izmantojamajiem akordiem visuzskatāmāk norāda uz harmonijas nozīmi formveidē? (1)

17. Kāds funkcionalitātes pamattips ir raksturīgs klasicismam (1)?

18. Paskaidro ievadskaņas izmantojumu klasiskās harmonijas ietvaros (1).

19. Kādās formas daļās un kāpēc Vīnes klasiķi parasti izmanto T ērģelpunktu? (2)

20. Nosauc modulāciju tipus, kas raksturīgi klasicismam (4):

21. Kāda faktūras paņēmiena veidošanos veicina ērģelpunkta izmantojums? (2)

22. Kādas akordu **struktūras** klasiskajā harmonijā parasti izmanto pārgājākordu nozīmē (1)?

23. Nosauc galvenās balsvedības normas, kas klasicismā jāievēro, faktūru veidojot (4)

24. Kā ieteicams rīkoties ar septīmu klasicisma harmonijas ietvaros (2)?

25. Izskaidro, kas ir pakāpeniska modulācija (2):

26. Nosauc vismaz vienu polifunkcionalitātes avotu klasicismā! Par vēl vienu pareizi nosauktu – papildpunkti (2 + 2):

Izcili –	92 (80 + 3 papildpunkti + 9 desmitnieka jautājuma punkti)
Teicami –	75 – 91
Ļoti labi –	68 – 74
Labi –	60 – 67
Gandrīz labi –	51 – 59
Viduvēji –	41 – 50
Gandrīz viduvēji –	29 – 40

Vāji –	19 – 28
Ļoti vāji –	9 – 18
Ļoti ļoti vāji –	0 – 8

TESTS Nr 7

BĒTHOVENS KLAVIERSONĀTE Nr. 17

op. 31 Nr. 2

Iid. Sibemol, *Adagio*

Pirmās 23 taktis.

1. Uzmanīgi izpēti 1. – 5. taktis un aizpildi tukšās vietas šajā tekstā: (3)

Fragmenta tonalitāte ir _____. Akords trešajā taktī ir _____, bet ceturtās taktis akords ir _____.

2. I analizē un **precīzi** nosaki tonalitātes, akordus, ja ir, arī kopīgos akordus 5., 6., 7. un 8. taktīs. (15)

3. Detalizēti izskaidro ar kvadrātiekavu atzīmētos akordus 7. un 21. taktīs (tonalitāte, akords, ja ir – neakorda skaņas, ar precīzu terminoloģiju). (11)

4. Noliedz (*nē*) vai apstiprini (*jā*) šos apgalvojumus: (4)

15. takts sākumā tonalitāte ir solminors _____

16. taktī tonalitāte ir Famažors _____

14. takts pēdējais akords ir pm VII₇ _____

15. takts pēdējais akords ir pm VII₇ _____

5. Nosaki tonalitāti un akordu (12. takts pirmais akords) (2)

6. Kā skaidrosi basa līniju 17. – 22. taktīs? Raksturo to precīzi no funkcionālā un no faktūras viedokļa! Kādus funkcionālus un faktūras procesus harmonijas attīstībā tas iezīmē? (5)

7. Nosauc visas tonalitātes, kas izskan šajā fragmentā (1. – 21. taktis)! Kādās savstarpējās attiecībās tās ir? (4)

8. Kāda iespējama tonalitāte iezīmējas 23. taktī? (1)

9. Šī ir Bēthovena klaviersonātes II daļa. Tomēr tajā iezīmējas arī klasicismam netipisku līdzekļu izmantojums. Kādi tie ir? (2)

*

10. Izmantojot pareizu terminoloģiju, **nosauc** vienvārda mažorminora raksturīgās pakāpes (3)

11. Savelc līnijas un ar notīm uzraksti vienvārda sol minormažora raksturīgās pakāpes (2)

12. Izskaidro, kas ir pakāpeniska modulācija. (2)

13. Nosauc vismaz 3 harmonijas izteiksmes līdzekļus, kas varētu liecināt par to, ka skaņdarbs pieder klasicismam. Virs normas nosauktie dos papildpunktu (3 + ...)

14. Nosauc harmonijas galvenos komponentus (4)

15. Izsvītro tos akordus, kas mazāk raksturīgi tipiskam klasicismam. (3)

$\text{II}_{43}^{\#3}$ II_7 V_{43} $\text{V}_{43}^{\#5}$ $\text{II}_{43}^{\#3}$ II_2 V_7 V_9 II_9 $\text{II}_2^{\#3}$

Izcili	65 (64 + 1)	Viduvēji –	32 – 41
Teicami	61 – 64	Gandrīz viduvēji –	21 – 31
Ļoti labi	56 – 60	Vāji –	10 – 20
Labi	51 – 55	Ļoti vāji –	4 – 9
Gandrīz labi	42 – 50	Ļoti ļoti vāji –	0 – 3

TESTS Nr 8

GRĪGS PAVASARIS

op.43 Nr. 6

Pēdējās 11 taktis.

1. Tonalitāte šajā darbā ir _____(1).
2. Uzraksti ar precīziem un pareiziem **apzīmējumiem** akordus no 3. līdz 7. taktij ieskaitot. (9)
3. Kāda skaņkārtiskā sistēma šeit izmantota? _____(2)
4. Kādi figurācijas veidi te izmantoti **pārsvarā?** (2)

5. Kāds faktūras paņēmieni izmantots melodijā? (1)

6. Vai šajā fragmentā izmantotas arī pārgājskaņas? Atzīmē Tavuprāt pareizo atbildi. (2)
 - Jā (pamato, norādot taktis un konkrētas skaņas) _____

 - Nē _____
7. Kāds akords skan 2. taktī (atzīmēts ar kvadrātiekvu)? _____ (2)

*

8. Mīminora kontekstā skan akords sol#-si-re#. Kā sauc skaņkārtisko sistēmu un pakāpi? (2)

9. Tonalitāte ir Sibemolmažors, skan akords solb-sib-reb. Kāda ir skaņkārtiskā sistēma un kā tajā sauc pakāpi? (2)

10. Tonalitāte – Lamažors. Skan akords do-mi-sol. Kāda ir skaņkārtiskā sistēma un kā sauc pakāpi? (2)

11. Tonalitāte – solminors. Skan akords mi-sol-si. Kāda ir skaņkārtiskā sistēma un kā sauc pakāpi? (2)

Izcili –	27	Viduvēji –	14 – 16
Teicami –	25 – 26	Gandrīz viduvēji –	10 – 13
Ļoti labi –	23 – 24	Vāji –	6 – 9
Labi –	20 – 22	Ļoti vāji –	3 – 5
Gandrīz labi –	17 – 19	Ļoti ļoti vāji –	0 – 2

TESTS Nr 9

RAHMAŅINOVS SALIŅA

op.14 Nr. 2

Visa dziesma.

1. Dziesmas pamattonalitāte ir _____ (1)
2. IZanalizē un uzraksti akordus pirmajās 3 taktīs, kā arī ceturtās taks pirmo akordu. Pamato savu viedokli.(13 +1)
3. Nosaki tonalitātes un izanalizē ar kvadrātiekavu atzīmētos akordus 7. taktī un 8. taks sākumā. (9)

4. Kā skaidrosi skaņu re klavierpavadījuma augšējā balsī no 3. līdz 6. taktij ieskaitot? (2)

5. Izskaidro ar kvadrātiekavu atzīmēto akordu 19. taktī. (2)

6. I analizē un uzraksti akordus 13., 14. un 15. taktīs, nosaki tonalitāti. (8)

7. Kāds figurācijas veids te izmantots? (1)

8. Kādam stilam šis skaņdarbs pieskaitāms? Pamato! (4)

*

9. Nosauc mažoru minoru sistēmas. (4)

10. Kāda ir mažorminora sistēmu nozīme skaņkārtas attīstībā? (3)

11. Kādu tēlainu efektu mūzikā rada mažorminoru sistēmas? (2)

12. Kurai no sistēmām raksturīgas minora pakāpes? (2)

13. Augstās pakāpes raksturīgas (2)

14. Savele līnijas un uzraksti vienvārda fadiēz minormažora raksturīgās pakāpes, parakstot arī to apzīmējumus. (4)

15. Savele līnijas un uzraksti vienvārda Mibemol mažorminora raksturīgās pakāpes, parakstot arī to apzīmējumus (5)

16. Savele līnijas un uzraksti paralēlā si minormažora raksturīgās pakāpes, parakstot arī to apzīmējumus (4)

17. Savele līnijas un uzraksti pilnā Mi mažorminora raksturīgās pakāpes, parakstot arī to apzīmējumus (8)

Izcili –	75	Viduvēji –	37 – 46
Teicami –	71 – 74	Gandrīz viduvēji –	27 – 36
Ļoti labi –	64 – 70	Vāji –	17 – 26
Labi –	55 – 63	Ļoti vāji –	7 – 16
Gandrīz labi –	47 – 54	Ļoti ļoti vāji –	0 – 6

TESTS Nr 10

RAHMAŅINOVS *VOKALĪZE*

op. 34 Nr. 1

Pirmās 8 taktis.

1. Pārtulko: (5)

Molto _____

Cantabile _____

Animato _____

Poco _____

Piu _____

2. Nosaki tonalitāti un izanalizē akordus 1. – 4. taktīs. (16)

ESF projekts Nr. 2010/0110/1DP/1.2.1.1.3/09/APIA/VIAA/040

„Atbalsts mākslas un mūzikas vidusskolu audzēkņu konkurētspējas paaugstināšanai darba tirgū”

3. Maksimāli precīzi izskaidro harmoniskos procesus ar kvadrātiekavu atzīmētajā posmā (tonalitātes, akordi, alterācijas, ja ir neakorda skaņas, tās **precīzi** jānosauc). Akordus labāk rakstīt stabiņā, lai paliek vieta skaidrojumam. (31)

4. Kādam stilam pieder šis skaņdarbs? Pamato! (4)

5. Varbūt zini arī komponistu? (1) _____

Izcili –	56 – 57	Viduvēji –	29 – 35
Teicami –	52 – 55	Gandrīz viduvēji –	22 – 28
Ļoti labi –	48 – 51	Vāji –	13 – 21
Labi –	43 – 47	Ļoti vāji –	6 – 12
Gandrīz labi –	36 – 42	Ļoti ļoti vāji –	0 – 5

TESTS Nr 11

RAHMAŅINOVS *RĪTS*

op. 4 Nr. 2

Visa dziesma.

1. variants.

1. Nosaki tonalitāti un precīzi uzraksti ar kvadrātiekvu atzīmēto akordu apzīmējumus 1. un 3. taktīs. Ievēro katru niansi.(13)

-
2. Nosaki tonalitātes, akordus (arī pārsaukšanas momentus, ja tādi ir) no 4. līdz 7. taktij. (12)

3. Kā raksturosi dziesmas faktūru 1. – 7. taktīs? Pamato! (3)

4. Kādi figurācijas veidi izmantoti klavierpavadījumā ? (2)

1. – 7. taktīs _____

15. – 19. taktīs _____

5. Nosaki tonalitāti un izanalizē akordus 23. – 26. taktīs. Atzīmē arī neakorda skaņas, ja tādas ir, nosaucot gan pašu skaņu, gan arī atbilstošo neakorda skaņas veidu. (7)

6. Kā vari skaidrot harmonisko secību no 15. – 18. taktīs? (2)

7. Apstiprini (jā) vai noliedz (nē) šos apgalvojumus: (2)

ESF projekts Nr. 2010/0110/1DP/1.2.1.1.3/09/APIA/VIAA/040
„Atbalsts mākslas un mūzikas vidusskolu audzēkņu konkurētspējas paaugstināšanai darba tirgū”

15. takts pirmais akords foniski skan kā mM_2 _____
19. takts pirmais akords foniski skan kā mM_{43}^{b5} _____
8. Nosaki tonalitāti un izskaidro 21. takts akordu, kas skan uz *viens!* Pamato savu skaidrojumu! (4)
- _____
- _____
9. Izskaidro akordus, kas 21. taktī skan uz *trīs* un uz *četri!* (5)
- _____
10. IZANALIZĒ UN UZRĀKSTI tonalitātes, akordus, pārsaukšanas momentus (ja tādi ir) no 7. līdz 10. takts pirmajam akordam ieskaitot. (8)
11. Precīzi izskaidro saskaņas, kas 10. taktī skan uz *trīs* un uz *četri!* Izmanto profesionālu terminoloģiju. (4)
- _____

12. Par kādu stilu liecina dziesmas harmoniskā valoda? Pamato (vismaz 5 pozīcijas, katra pareizi virs normas nosauktā dos papildpunktu (5 + ...) !

Izcili	68 (67 + 1)	Viduvēji	33 – 43
Teicami	65 – 67	Gandrīz viduvēji	21 – 32
Ļoti labi	60 – 64	Vāji	13 – 20
Labi	52 – 59	Ļoti vāji	6 – 12
Gandrīz labi	44 – 51	Ļoti ļoti vāji	0 – 5

RAHMANINOVS *RĪTS*

op. 4 Nr. 2

Visa dziesma.

2. variants.

1. Nosaki tonalitāti un precīzi uzraksti ar kvadrātiekvu atzīmēto akordu apzīmējumus 1. un 3. taktīs. Ievēro katru niansi.(13)

Famažors, IV₇^{#1} IV₇^{#1b3} II₂^{#1#3} II₂^{#1#3b5}

Punktus dod tonalitāte, pakāpe un apvērsums, kā arī katra alterācija.

2. Nosaki tonalitātes, akordus (arī pārsaukšanas momentus, ja tādi ir) no 4. līdz 7. taktij ieskaitot. (12)

Famažors Domažors

I_{53} III_{53} | II_7^h | V_9 V_9^h V_7 | I_{53}
 VI_{53}

Vērtējam katru tonalitāti, kopīgo un modulējošo akordu (protams, arī visus citus), kā arī mudinām saklausīt harmonisko skaņkārtu.

3. Kā raksturosi dziesmas faktūru 1. – 7. taktīs? Pamato! (3)

Homofoni harmoniska ar polifonas iezīmēm (imitācijas)

4. Kādi figurācijas veidi izmantoti klavierpavadījumā ? (2)

1. – 7. taktīs **ritmiskā**

15. – 19. taktīs **harmoniskā**

5. Nosaki tonalitāti un izanalizē akordus 23. – 26. taktīs. Atzīmē arī neakorda skaņas, ja tādas ir, nosaucot gan pašu skaņu, gan arī atbilstošo neakorda skaņas veidu. (7)

Fa mažors

I_{53} $MIII_7$ ar aizturu re I_{53} $MIII_{53}$ I_{53}

6. Kā vari skaidrot harmonisko secību no 15. – 18. taktīs? (2)

Elipse

7. Apstiprini (jā) vai noliedz (nē) šos apgalvojumus: (2)

15. takts pirmais akords foniski skan kā mM_2 **Jā**

19. takts pirmais akords foniski skan kā mM_{43}^{b5} **Nē**

8. Nosaki tonalitāti un izskaidro 21. takts akordu, kas skan uz *viens!* Pamato savu skaidrojumu! (4)

Polifunkcionāla saskaņa (V un II) Fa mažors

ESF projekts Nr. 2010/0110/IDP/1.2.1.1.3/09/APIA/VIAA/040

„Atbalsts mākslas un mūzikas vidusskolu audzēkņu konkurētspējas paaugstināšanai darba tirgū”

9. Izskaidro akordus, kas 21. taktī skan uz *trīs* un uz *četri*! (5)

V_9^6 V_9^{6h}

Te vērtējam abas sekstas + harmonisko skaņkārtu.

10. Izanalizē un uzraksti tonalitātes, akordus, pārsaukšanas momentus (ja tādi ir) no 7. takts līdz 10. takts pirmajam akordam ieskaitot. (8)

Do mažors **Mi mažors**

I_{53} | I_{64} $IV_7^{\#1}$ | V_9^6

b VI

11. Precīzi izskaidro saskaņas, kas 10. taktī skan uz *trīs* un uz *četri*. Izmanto profesionālu terminoloģiju. (4)

I_{53} ar divkāršu aizturu (fadiēz un rediēz)

12. Par kādu stilu liecina dziesmas harmoniskā valoda? Pamato (vismaz 5 pozīcijas, katra pareizi virs normas nosauktā dos papildpunktu (5 + ...) !

Romantisms, Mm sistēma, alterācijas, elipses, nonakordi, blakus pakāpju akordi, polifunkcionālas saskaņas .

TESTS Nr 12

RAHMAŅINOVS *ES GAIDU TEVI*

op.14. Nr. 1

Visa dziesma.

1. variants.

1. Nosaki dziesmas pamattonalitāti un pamatskaņkārtu (2)

2. Uzraksti tonālo plānu no 1. līdz 16. takts pirmajam akordam ieskaitot: (5)

3. Nosaki 6. takts pēdējo akordu: (4)

Tonalitāte _____

Apzīmējums _____

Specifiski stilistiskais nosaukums _____

4. Kurā taktī un kādā tonalitātē vēl šajā dziesmā sastopams tāds pats akords? (2)

5. Kā romantisma harmonijas ietvaros sauc šo harmonisko secību (4. takts pēdējais akords – 5. takts pirmais akords)? (2)
-

6. Uzraksti tonalitātes un akordus, kā arī pārsaukšanas momentus no 1. līdz 4. taktij: (11)

7. Apstiprini (jā) vai noliedz (nē) šos apgalvojumus: (6)

- Akords 1. taktī foniski skan kā mm_{65} _____
5. takts pirmais akords foniski skan kā mM_7 _____
14. taktī izmantota ritmiskā figurācija _____
22. taktī ar kvadrātiekavu apzīmētais akords foniski skan kā mM_{65} _____
20. taktī tonalitāte ir C dur _____
15. takts akords foniski skan kā mM_7 _____

8. Kādā tonalitātē un kā tieši skaidrosi ar kvadrātiekavu apzīmētos akordus 16. taktī? (3)
-

9. Nosauc vismaz 2 pazīmes, kas šajā dziesmā liecina par romantismam raksturīgu harmonisko valodu! Katra pareizi virs normas nosauktā dod papildpunktu.(2 + ...)
-

10. Skaidro šos notīs sastopamos apzīmējumus: (2)

con moto _____

ten. _____

*

11. Kurai skaņkārtiskajai sistēmai raksturīgas zemās pakāpes? (2)

12. Mi mažorā skan akords soldiēz-sidiēz-rediēz. Par kādas skaņkārtiskās sistēmas klātbūtni tas liecina? (2)

13. Kādi harmonijas izteiksmes līdzekļi liecinātu par to, ka skaņdarbs pieder E. Grīgam? (3)

14. Kādi harmonijas izteiksmes līdzekļi visspilgtāk raksturo Šopēna mūziku? (1)

15. Ko mēdz saukt par *Šūberta harmoniju*? (2)

Izcili – 50 (49 + papildpunkts)	Viduvēji – 26 – 32
Teicami – 48 – 49	Gandrīz viduvēji – 18 – 25
Ļoti labi – 44 – 47	Vāji – 12 – 17
Labi – 39 – 43	Ļoti vāji – 6 – 11
Gandrīz labi – 33 – 38	Ļoti ļoti vāji – 0 – 5

RAHMAŅIONOVS *ES GAIDU TEVI*

op.14. Nr. 1

Visa dziesma.

2. variants.

1. Nosaki dziesmas pamattonalitāti un pamatskaņkārtu (2)
Fa mažors, harmoniskais
2. Uzraksti tonālo plānu no 1. līdz 16. takts pirmajam akordam ieskaitot: (5)
Fdur, g moll, Fdur, a moll, Fdur
3. Nosaki 6. takts pēdējo akordu: (4)
Tonalitāte **g moll**
Apzīmējums **VII₄⁴**
Specifiski stilistiskais nosaukums **Rahmaņinova harmonija.**
4. Kurā taktī un kādā tonalitātē vēl šajā dziesmā sastopams tāds pats akords? (2)

13. taktī, a moll

5. Kā romantisma harmonijas ietvaros sauc šo harmonisko secību (4. takts pēdējais akords – 5. takts pirmais akords)? (2)

Elipse

6. Uzraksti tonalitātes un akordus, kā arī pārsaukšanas momentus no 1. līdz 4. taktij: (11)

F dur

B dur

II_{65} I_{53} I_7 VI_{65} VI_{63h} (vai II_2^h) I_{53} V_2

V_{53}

7. Apstiprini (jā) vai noliedz (nē) šos apgalvojumus: (6)

Akords 1. taktī foniski skan kā mm_{65} **nē**

5. takts pirmais akords foniski skan kā mM_7 **jā**

14. taktī izmantota ritmiskā figurācija **jā**

22. takts ar kvadrātiekavu apzīmētais akords foniski skan kā mM_{65} **nē**

20. taktī tonalitāte ir C dur **nē**

15. takts akords foniski skan kā mM_7 **jā**

8. Kādā tonalitātē un kā tieši skaidrosi ar kvadrātiekavu apzīmētos akordus 16. taktī? (3)

g moll V_7 ar aizturu sol

9. Nosauc vismaz 2 pazīmes, kas šajā dziesmā liecina par romantismam raksturīgu harmonisko valodu! Katra pareizi virs normas nosauktā dod papildpunktu.(2 + ...)

Plagalitāte, elipse, blakus pakāpju septakordi

10. Skaidro šos notīs sastopamos apzīmējumus: (2)

con moto

ten.

*

11. Kurai skaņkārtiskajai sistēmai raksturīgas zemās pakāpes? (2)

Vienvārda mažorminors.

12. Mi mažorā skan akords soldiēz-sidiēz-rediēz. Par kādas skaņkārtiskās sistēmas klātbūtni tas liecina? (2)

Paralēlais mažorminors.

13. Kādi harmonijas izteiksmes līdzekļi liecinātu par to, ka skaņdarbs pieder E. Grīgam? (3)

Grīga intonācija, ievadskaņas lejupejošs risinājums, IM₇ izmantojums.

14. Kas no harmonijas izteiksmes līdzekļiem visspilgtāk raksturo Šopēna mūziku? (1)

Dominante ar sekstu.

15. Ko mēdz saukt par *Šūberta harmoniju*? (2)

Minora VI paralēlā minormažora apstākļos.